

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Autor: mgr Dorota Zawadzka

Tytuł rozprawy doktorskiej: *Rzeczowniki polskie i niemieckie w zakresie minimum leksykalnego ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska dywergencji. Studium z dziedziny glottodydaktycznych analiz porównawczych*

Od lat obserwujemy spadek liczby osób, które uczą się języka niemieckiego w ramach lektoratów na uczelniach wyższych. Po zbadaniu przyczyn niechęci studentów do (kontynuacji) nauki języka niemieckiego, okazało się, że jednym z ważniejszych powodów, są trudności w opanowaniu rzeczowników niemieckich. Rozwiązania tego problemu upatruje się we włączeniu analizy kontrastywnej rzeczownika oraz podejścia konstruktywistycznego do procesu nauczania/ uczenia się.

W ramach badań nad rzeczownikiem dokonano polsko – niemieckiej analizy kontrastywnej dotyczącej rodzaju gramatycznego, analizy porównawczej sposobów tworzenia liczby mnogiej w języku polskim oraz niemieckim, jak również opracowano zestawienie rzeczowników polskich i niemieckich w zakresie minimum leksykalnego dla kategorii rodzaju. W przypadku kategorii gramatycznych rzeczownika, które sprawiają Polakom uczącym się niemieckiego szczególne problemy, zdecydowano o podjęciu w ramach badań interwencji dydaktycznej. Przeprowadzone zostały eksperymenty dydaktyczne w zakresie przyswajania rodzaju rzeczowników niemieckich oraz form liczby mnogiej. Zakładano, że zastosowanie analizy kontrastywnej rzeczowników w procesie uczenia się, przyczyni się do lepszego opanowania kategorii gramatycznej rzeczowników. Przeprowadzone eksperymenty pokazały, że wyniki grupy eksperymentalnej nr 1, w której studenci otrzymywali od lektora kontrastywne zestawienia rzeczowników pogrupowanych według kategorii rodzaju w języku polskim oraz niemieckim, były wprawdzie o 8% lepsze niż w grupie

kontrolnej, ale statystycznie grupy te nie różniły się znacząco (test post hoc Tukeya). W grupie eksperymentalnej nr 2, gdzie kontrastywne listy rzeczowników były tworzone samodzielnie przez studentów, na podstawie podanego wzoru, wynik końcowy testu sprawdzającego był aż o 19% lepszy. Wynik okazał się również istotny statystycznie (test ANOVA). Podobne wyniki osiągnięto w przypadku liczby mnogiej.

Rzeczowniki polskie i ich niemieckie odpowiedniki zostały przebadane również w aspekcie dywergencji, czyli zjawiska, gdy jednemu wyrazowi polskiemu, odpowiadają dwa lub więcej wyrazów w języku obcym. Następnie opisano przeprowadzony eksperyment dydaktyczny, który wykazał, że wcześniejsze zwrócenie uwagi na niebezpieczeństwo wystąpienia dywergencji ma wpływ na właściwe użycie ekwiwalentów językowych przy realizacji funkcji aktywnych języka (tłumaczenie, pisanie, mówienie).

Należy wyrazić nadzieję, iż nadszedł czas na odrodzenie glottodydaktyki kontrastywnej i że wyniki przeprowadzonych badań znajdą zastosowanie wśród autorów podręczników, nauczycieli oraz uczniów.